

Promemorian Kontaktpunkter, tillstånd och tidsfrister enligt EU-förordningen om kritiska råmaterial och EU-förordningen om nettonollindustri
(KN2025/02439)

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet har genom remiss anmodats att yttra sig i rubricerat ärende. Fakultetsnämnden får härmed lämna följande synpunkter.

Sammanfattning

Juridiska fakultetsnämnden tillstyrker utredningens förslag i stort, men vill lyfta ett antal frågor som förtjänar särskild uppmärksamhet. Till dessa hör behovet av att systematiskt fånga upp och förmedla kontaktpunkternas erfarenheter så att de kan användas som underlag för Sveriges deltagande i utarbetande av uppföljande föreskrifter inom ramen för olika EU-organ samt i annat relevant beslutsfattande. Det finns vidare anledning att överväga en ändring eller ett förtydligande avseende när en tidsfrist ska börjar gälla för handläggningen av en ansökan så att inte projektägare som lämnar in flera ansökningar samlat missgynnas jämfört med de som lämnar in ansökningar kopplade till samma projekt vid olika tillfällen. Istället för att kontaktpunkter *får* inhämta prövningsmyndighetens eller mark-och miljödomstolens yttrande över om en ansökan är fullständig bör det föreskrivas att de *ska* inhämta ett sådant yttrande såvida det inte finns särskilda skäl att inte göra det. Viktigt är även att förtydliga hur prövningsmyndigheter och mark-och miljödomstolar bör förhålla sig i situationer då en tidsfrist riskerar att inte hållas, samt att vidareutveckla och bättre motivera varför prövningsmyndigheter och mark-och miljödomstolar instrueras att tillämpa möjligheten att pausa en tidsfrist i situationer då kompletteringar begärs på ett sätt som inte enkelt låter sig förenas med EU-förordningarnas bokstav.

Juridiska fakultetsnämndens synpunkter

I den nu föreliggande remissen vill regeringen ha synpunkter på sin promemoria med förslag till svensk lagstiftning som ska komplettera viss lagstiftning från EU: förordning 2024/1252 om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial, samt förordning 2024/1735 om inrättande av en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik ("EU-förordningarna"). Dessa är två av flera rättsakter som har central betydelse för att EU ska kunna öka sitt energiberoende och säkerställa hållbar tillgång till råmaterial och teknik som behövs för en energiomställning. Detta ska i sin tur motverka den pågående klimatkrisen men just nu framför allt minska utsattheten inom EU mot krig och snabbt ökande geopolitiska hot.

Den lagstiftning från EU som är aktuell föreskriver bland annat tidsfrister för nationella tillståndprocesser och inrättande av nationella kontaktpunkter som ska hjälpa företag och investerare att utveckla projekt.

Till sin rättsliga natur är en förordning från EU bindande och direkt tillämplig i varje medlemsstat (artikel 288 FEUF). Det innebär att den inte är beroende av svensk lagstiftning för att bli tillämplig. I detta sammanhang kan uppmärksammas att förordning 2024/1252 trädde i kraft den 23 maj 2024 och att förordning 2024/1735 trädde i kraft den 29 juni 2024. Redan den 16 december 2024 fattade regeringen beslut att ge sex länsstyrelser i uppdrag att fungera som kontaktpunkter och som sådana samordna och underlätta tillståndprocesser enligt EU-förordningarna (KN2024/02517). I promemorian förutses att uppdraget ska ligga kvar hos samma länsstyrelser. Samtidigt presenteras förslag till bestämmelser som ska tydliggöra deras uppgifter. Dessa ska i huvudsak samlas i en ny lag (med bemyndigande för regeringen att meddela visa ytterligare föreskrifter).

Juridiska fakultetsnämnden har inget att anföra emot flertalet av de förslag som presenteras i promemorian. Fakultetsnämnden delar bedömningen att det brådskar: att alla bestämmelser som behövs för att svenska kontaktpunkter ska kunna utföra sitt uppdrag behöver komma på plats så snart som möjligt. Det finns en uppenbar risk att processen för att uppnå målen med EU-förordningarna är långsam i jämförelse med andra medlemsstater inom EU. En anledning till det är att ett flertal

svenska förvaltningsmyndigheter berörs och att det framstår som svåröverskådligt vilka av dem som ska göra vad. De har överlappande ansvar och otydliga gränsdragningar. Det är uppenbart att det finns ett behov av sådan samordning som kontaktpunkter kan ge. Som ett tillägg till detta vill Juridiska fakultetsnämnden påpeka att några av de förvaltningsmyndigheter som är aktuella, utöver sin reaktiva roll; sitt ansvar för att säkerställa att EU-förordningarna får ett effektivt genomslag, även har en proaktiv roll. Tillsammans med motsvarande myndigheter från övriga medlemsstater deltar de i beslutsfattande och utarbetandet av uppföljande föreskrifter inom EU:s kommittéer samt byråer och motsvarande. Därför är det viktigt att den kunskap och erfarenhet som länsstyrelserna bygger upp i egenskap av kontaktpunkter inom förordning 2024/1252 och 2024/1735 systematiskt fångas upp och förmedlas till rätt adressat. Särskilt med tanke på detta skulle det finnas anledning att lägga till en bestämmelse i den nya svenska lagen om en utvärdering av kontaktpunkterna efter två år.

Fakultetsnämnden har följande synpunkter på specifika delar av författningsförslagen och promemorians överväganden.

I promemorian (sid 66) konstateras att EU-förordningarna inte specificerar vad som avses med en fullständig ansökan, eller vilken av flera ansökningar som startar en tidsfrist enligt dessa förordningar, vilket därmed får avgöras av nationell rätt. Därefter framgår att om en projektägare lämnar in samtliga ansökningar som krävs för ett projekt till kontaktpunkten för bekräftelse vid samma tidpunkt bör inte ansökan anses som fullständig, och tidsfristen därmed börja löpa, förrän samtliga ingivna ansökningar eller anmälningar innehåller vad som behövs för att påbörja handläggningen hos respektive prövningsmyndighet eller mark- och miljödomstol. Det är först när kontaktpunkten bekräftar att samtliga ingivna ansökningar och anmälningar är fullständiga som en och samma tidsfrist börjar gälla för handläggningen hos samtliga berörda prövningsmyndigheter. Det finns visserligen en formell logik i detta sätt att se på vad som utgör en komplett ansökan och en projektägare är, som framhålls i promemorian, oförhindrad att lämna in ansökningarna eller anmälningarna till kontaktpunkten vid olika tidpunkter, vilket medför att tidsfristen startar vid en särskild tidpunkt för varje prövning. Dock innebär detta förhållningssätt att den projektägare som lämnar in alla relevanta ansökningar och anmälningar samlat riskerar att hamna i ett sämre läge vad gäller tidsfristernas tillämpning än den som lämnar ansökningar och anmälningar vid olika tidpunkter. Det är olyckligt

eftersom det ur prövningssynpunkt rimligen är önskvärt att alla ansökningar och anmälningar lämnas in samlat eftersom det möjliggör en överblick över hela projektet tidigt i processen och ger kontaktpunkten ökade förutsättningar att underlätta och samordna tillståndsprocessen i enlighet med kraven i EU-förordningarna. Det bör därför övervägas att låta tidsfristen löpa från den tidpunkt då respektive ansökan eller anmälan är att anse som komplett, oavsett om de lämnats in samlat eller var för sig. I annat fall bör det i alla fall tydligt framgå av författning hur det faktum att ansökningar och anmälningar lämnas in samlat påverkar beräkningen av tidsfristen så att projektägare kan ta med detta i beräkningen när de beslutar hur de vill lämna in sina ansökningar och anmälningar.

Som korrekt påpekas i promemorian (sid 86) har det överlämnats till respektive medlemsstat att, utifrån sitt nationella prövningssystem, bestämma när en ansökan är fullständig. ”Bestämmelserna kan därför inte anses hindra prövningsmyndigheten från att begära kompletteringar efter att kontaktpunkten har bekräftat att ansökan är fullständig. Sådana kompletteringar kommer dock att göras inom ramen för en tidsfrist enligt EU-förordningarna.” Det konstateras även (sid 122) att ”[e]nligt EU-förordningarna ska inte perioden från den dag då den kompletterande informationen till miljökonsekvensbeskrivningen senast ska lämnas in och den dag då informationen lämnas in, inte [sic!] räknas med i tidsfristen.” Trots detta menar promemorian att det är den tidsrymd som en projektägare ges för en komplettering, inte eventuell tid som förlöper därefter innan kompletteringen faktiskt lämnas in, som ska kunna undantas från tidsfristen. Promemorian hävdar att EU-förordningarna ”får förstås som att tidsfristen kan starta igen när kompletteringen inkommer, eller tiden för att lämna in kompletteringen löpt ut.” Detta synsätt återspeglas i den föreslagna regleringen i 6-7 §§ lagen (2026:000) om kontaktpunkter och tillståndsförfaranden för kritiska råmaterial och nettonollindustri och 16-17 §§ i förordningen (2026:000) om kontaktpunkter och tillståndsförfaranden för kritiska råmaterial och nettonollindustri.

Det är emellertid en tolkning som går emot EU-förordningarnas bokstav. Den tid som en projektägare getts för att inkomma med kompletteringen är enligt EU-förordningarna inte undantagen från tidsfristen. Det som uttryckligen kan undantas från tidsfristen är den tid som eventuellt går efter att den tid som getts för kompletteringen löpt ut innan en komplettering faktiskt ges in. Oaktat promemorians påstående (sid 122)

om att det är till fördel för såväl projektägaren som prövningsmyndigheten att tiden för komplettering av miljökonsekvensbeskrivningen inte räknas med i tidsfristen, är detta synsätt oförenligt med EU-förordningarnas bokstav. Samtidigt får det konstateras att skrivningarna i EU-förordningarna framstår som problematiska och möjligen rentav som lagtekniska misstag. De är heller inte förenliga med kraven i andra EU-rättsakter som kan aktualiseras vid prövningen. Om prövningsmyndigheten exempelvis upptäcker att det saknas en inventering av en art för att förbudet i naturvårdsdirektivet ska kunna undvikas ska enligt artiklarna tiden inte pausas under utredningen, bara om redovisningen kommer in efter tidsfristens utgång. Då inventeringar och undersökningar ofta måste utföras under en viss säsong på året kan detta leda till att ansökan måste avslås med hänvisning att utredningen är undermålig, inte minst vid överprövningen i domstol. En sådan reglering står i direkt motsats till syftet med EU-förordningarna, nämligen att effektivisera de nationella prövningsprocesserna för den här typen av projekt. Mot denna bakgrund är det av stor vikt att vidareutveckla hur man ser på denna motsättning och att tydligt motivera att prövningsmyndigheter och mark-och miljödomstolar instrueras att tillämpa möjligheten att pausa en tidsfrist på ett sätt som svårligen låter sig förenas med hur EU-förordningarna är formulerade.

I promemorian föreslås (sid 83) att kontaktpunkten *får* inhämta prövningsmyndighetens eller mark-och miljödomstolens yttrande över om en ansökan är fullständig. Det är svårt att se att det skulle finnas goda skäl för att inte inhämta prövningsmyndighetens eller mark-och miljödomstolens yttrande över om en ansökan är fullständig i andra fall än då kontaktpunkten konstaterar att begäran om bekräftelse av en ansökan ska avvisas eller avslås. Att inhämta ett sådant yttrande bidrar rimligen till att minska risken för tidsutdräkt senare under prövningen. Det bör därför formuleras som att kontaktpunkten *ska* inhämta prövningsmyndighetens eller mark-och miljödomstolens yttrande över om ansökan är fullständig såvida det inte finns särskilda skäl för att inte göra det. Särskilda skäl exemplifieras lämpligen med att kontaktpunkten avser att avvisa eller avslå begäran.

Fakultetsnämnden noterar att det inte närmare behandlas i promemorian vilka konsekvenser det får om en tidsfrist inte hålls. Det vore lämpligt att till stöd för prövningsmyndigheterna utveckla detta och hur den EU-rättsliga lojalitetsprincipen och risken för ett överträdelseförfarande mot

UPPSALA
UNIVERSITET

REMISSYTTRANDE

6 (6)

2026-04-10

JURFAK 2026/3

Sverige eller skadeståndsanspråk mot staten för felaktig tillämpning av EU-rätten bör vägas mot andra risker, som att ansökningar avslås för att undvika att en tidsfrist inte hålls.

En redigeringsmässig detalj är att det i § 11 i förslaget till förordning (2026:000) om kontaktpunkter och tillståndsförfaranden för kritiska råmaterial och nettonollindustri (sid 19 i promemorian) bör vara ett ”och” istället för ett komma mellan de två ansökningar som omnämns där.

Förslag till yttrande i detta ärende har upprättats av professorerna Carl Fredrik Bergström och David Langlet, samt professor emeritus Jan Darpö. Yttrandet har på delegation avgivits av fakultetens dekanus, professor Anna Singer.

Anna Singer